

“Cosi fan tutte” ... un spectacol mozartian trenant

O știm bine, „Cosi...” este o operă comică ce dispune de toate atributele geniului mozartian, în primul rând de o muzică sublimă care covârșește aici – dacă se poate spune astfel – chiar și simțul dramatic propriu compozitorului.

Este o dramă comică, cea a dublei seducții orientate în sens invers. Cei doi îndrăgostiți se înțeleg a cuceri farmecul iubitei celuilalt. Pentru a verifica fidelitatea celor două surori. Mozart însuși s-a descurcat anevoie în labirintul universului feminin. În consecință se lasă sedus de libretul lui Lorenzo da Ponte; ...și de propriul geniu melodic.

Așadar, o montare actuală ar trebui să beneficieze de câteva puncte forte, de o regie de inspirație de-a dreptul fabuloasă; ...care să-ți taie răsuflarea! Ar trebui să dispună de voci absolut minunate care să susțină bogăția tezaurului melodic mozartian.

Or... spectacolul bucureștean a dispus de o regie bazată pe idei în bună parte utile, cu destule „cârlige” care fac, în răstimpuri, deliciul marelui public; dispune de voci valabile, mai puțin orientate spre ceea ce putem numi cultura teatrului muzical mozartian. În câteva cuvinte, regia, pe de-o parte, și vocile cultivate stilistic, pe de alta, pot asigura succesul absolut al unei montări actuale.

În cazul nostru... nu a fost cazul!

Regia concepută de englezul John Fulljames a plasat subiectul – cum se procedează acum în multe case – într-o quasi-actualitate; a extins spectacolul pe spații imense de timp de aproape 200 de minute; mult peste limitele libretului lui Lorenzo da Ponte. În plus a făcut-o folosind scenele mute, prelungite, deci lipsite de sonor, înaintea fiecăruia dintre acte. În aceste condiții, ca să ții în mână un asemenea spectacol trebuie să ai o inspirație genială!

Desigur, este cu totul nostim, chiar amuzant, să observi că stuff-ul armatei, cei care anunță mobilizarea rezerviștilor, a celor doi tineri, sosesc într-o mașină de lux, că cei doi amanți revin pe bicicletă, în postură de hipsteri, pentru a seduce fiecare iubita celuilalt; ...că scenele de sex se petrec pe sub mese, agitănd clinchetul paharelor, că revenirea din „misiunea” închipuită îi aduce pe cei doi amanți în costume de campanie asemănătoare combatanților din Afganistan.

Măruntele „găselnițe” regizorale, oricât ar fi de nostime, de imaginative, nu asigură totuși propulsia scenic-muzicală și dramatică. Dar ajută în acest sens...

Există în actualul spectacol, multe, foarte multe scene trenante, prelungite spre limitele suportabilității în plan scenic! Mozart însuși a cedat aici geniului său melodic. Opera dispune de numeroase numere muzicale închise;

...care ar trebui împlinite regizoral, scenic. Evident, fără a deranja climatul liric al momentului. Aria Fiordiligi-ei, „Come scoglio”, sau aria „Un’aura amorosa” destinată îndrăgostitului Ferrando, rămân momente de referință în patrimoniul mozartian. Rolul Alfonso, gândit de Lorenzo da Ponte drept un raisonneur util, un farseur elegant, un bonhomme înțelept... a dispus de o prezență tranșată. Este drept, Alfonso nu este shakespearianul Prospero; dar se presupune că este „în joc” chiar și atunci când nu se află în scenă.

De această dată a fost altfel.

Realmente dinamic, de această dată bine inspirat în plan regizoral, finalul induce, de o manieră alertă, confuzia relațiilor sentimentale în cazul celor două perechi ale îndrăgostiților; dezorientați... precum o bună parte a tinerilor din zilele noastre!

Misoginismul mozartian pare să fi fost depășit!

Distribuția a doua – cea pe care am urmărit-o – nu a fost deloc de mână a doua. În rolul filosofului sfătuitor, bas-baritonul Iustinian Zetea a construit un personaj util din punct de vedere dramatic, atunci când i s-a permis să o facă. O sporită proeminență în plan muzical, dar și scenic ar fi servit întregului spectacol. Cu totul convingător, în rolul Guglielmo, s-a dovedit a fi baritonul Daniel Filipescu, bine acomodat rolurilor ce impun situații „de gen”; aici aspectul vocal se conjugă bine cu cel scenic. În rolul celor două surori îndrăgostite – soprana Simona Neagu și mezzo-soprana Maria Jînga; ...au în continuare de



câștigat valențe ale stilului mozartian. Soprana Florina Ilie, în rolul Despinettei, personajul omniprezent, a toatăștiutor, fata în casă devenită maestru de ceremonii, s-a achitat bine atât în plan vocal, cât și scenic.

Suprasolicitat două seri la rând, tenorul Andrei Lazăr a făcut față cu greu exigențelor acestui rol liric; ...ce exclude dintru început crispările vocale ale registrului acut. În primul spectacol, în rolurile celor două surori îndrăgostite au evoluat soprana Andreea Soare și mezzo-soprana Oana Andra, iar în rolul Guglielmo, baritonul Cătălin Țoropoc. În rolul Alfonso a evoluat baritonul Vicențiu Țăranu, iar în rolul Despina a putut fi urmărită soprana Cristina Eremia.

Ansamblurile protagoniștilor, inclusiv grupul coral coordonat de Daniel Jînga, au fost bine puse la punct. Totuși, celebrul trio „Soave il vento” a trecut aproape neobservat. Onorabilă, atent îngrijită – mă refer la cel de al doilea spectacol – a fost prestația colectivului orchestral condus de Adrian Morar; am în vedere în mod special partidele corzilor.

Spectacolul este o realizare în co-producție cu Opera Garsington din Marea Britanie, din apropiere de Londra.

Pe ansamblu, cosi, cosi ! Așa și așa! ...cum zic italienii. Dar... spectacolul merită a fi văzut, a fi auzit! De ne

vom plictisi pe parcursul momentelor trenante din punct de vedere regizoral-scenic, să închidem ochii; să reascultăm muzica. Este sublimă!

Arareori Cel de Sus coboară pe pământ. Poate ne aducem aminte, a descins o dată în plus atunci când a pus umărul, cu aproape două decenii în urmă, la realizarea spectacolului „Cosi fan tutte” în regia lui Giorgio Strehler, la Milano, la Piccolo Teatro. Era în decembrie 1997. Pregătise spectacolul timp îndelungat. Nu a ajuns să-i vadă premiera. S-a stins din viața terestră în ziua de Crăciun. Colaborase cu o echipă de tineri muzicieni instrumentiști și cântăreți; ...conduși atunci de tânărul șef de orchestră Ion Marin. Rememorând distribuția nu poți să nu-l observi pe foarte tânărul Jonas Kaufmann în rolul Ferrando; în calitate, pe atunci, de tenor liric. În afara realizării muzicale – absolut sublimă, greu de exprimat în cuvinte – este de

amintit frenezia absolut uluitoare a mișcării scenice, imaginația fabuloasă care nu depășește limitele bunei simțiri, coloritul stupefiant al costumelor ce concurează cu cromatica decorurilor...

Spectacolul a fost reluat pe parcursul a numeroase turnee, în Europa și nu numai.

Reluarea, de această dată, a titlului pe prima scenă lirică a țării este binevenită. În cazul în care o percepem drept o școală în arta cântului mozartian. În casele cele mari – iar Opera bucureșteană se pretinde a fi una dintre acestea – există practica invitării măștrilor de cânt, cei care assemblează vocile, coordonează aspectul stilistic. Sunt cel puțin la fel de importanți ca și regizorii invitați.

De această dată... din Anglia!

Dumitru AVAKIAN

articol apărut inițial pe: <http://www.cotidianul.ro/>

În lumea bună a muzicii

De curând a fost lansat noul anuar al Federației Mondiale a Concursurilor Internaționale de Muzică, cu sediul la Geneva. Organizația, care de anul trecut are un nou Președinte în persoana lui Didier Schnorhk, împlinește în curând 60 de ani de la înființare. Ea reprezintă elita mondială a concursurilor muzicale, acoperind întreaga paletă de genuri: pian, voce, corzi, suflători, muzică de cameră, dirijat, compoziție, jazz. Concursurile membre formează o rețea mondială întinsă pe o zonă atotcuprinzătoare: America de Nord, America de Sud, Europa, Asia, Africa, Australia. Aceste competiții se realizează unor scopuri și idealuri comune: să descopere noi talente pentru viața muzicală, respectând criteriile ferme, exacte, complexe și corecte, care să asigure transparența și onestitatea luării deciziilor, aplicate de juriu internaționale numeroase (din care gazdele să facă parte într-o proporție foarte mică) și formate din specialiști reputați din domeniu.

Apartenența la Federație este o garanție solidă privind calitatea și standardele unui concurs, mai ales în condițiile în care calitatea de membru se obține după un elaborat proces de monitorizare, întins pe trei ediții, și după întrunirea tuturor parametrilor necesari acreditării, de la criteriile de jurizare la organizarea etapei finale cu acompaniament orchestral, de la cazarea concurenților până la distribuirea multilingvă a

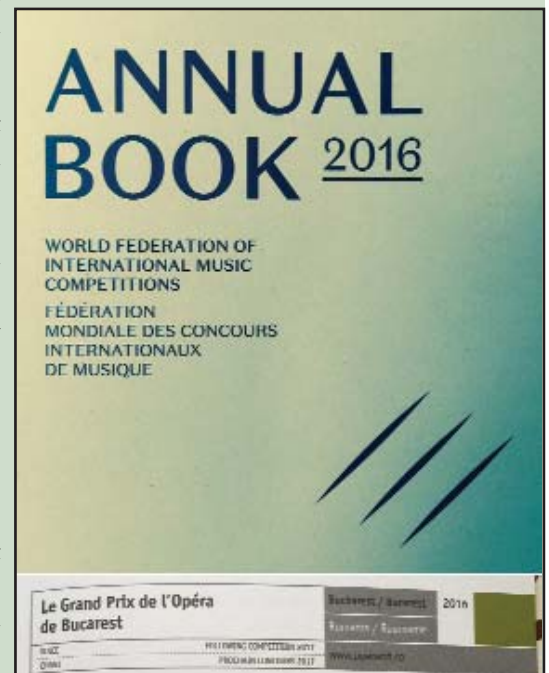
informațiilor, online și offline. Federația include în acest moment 115 competiții membre, un număr foarte selectiv, ținând cont că probabil în lume există undeva în jurul cifrei de 10.000 de concursuri. A te număra printre cei 1% acreditați este deci o performanță și într-adevăr un factor de încredere pentru concurenți, pentru sponsori, pentru mass-media.

România a fost reprezentată în această elită mondială, de câțiva ani deja, de Concursul Internațional „George Enescu”, înregistrat la vremea respectivă cu secțiile pian, vioară, compoziție. Din 2015 Concursul Internațional de Canto „Le Grand Prix de l’Opera” a reușit acreditarea, devenind singurul concurs de profil din România și unul dintre doar cele 9 concursuri de canto care în 2016 au acest statut, alături de celebrele competiții de la Toulouse și s’Hertogenbosch (ambele aureolate de importante și numeroase premii obținute de cântăreți români în trecut)!

Federația mondială a concursurilor internaționale de muzică este membră a Consiliului Internațional al Muzicii - UNESCO. De asemenea, face parte dintr-o rețea care include IAMA (International Artist Managers’ Association), JMI (Jeunesses Musicales International), EBU (Uniunea Europeană de Radio), ISPA (International Society for the Performing Arts), FFFIM (Federation Francaise des Festivals Internationaux de Musique) și EMCY (European

Union of Music Competitions for the Youth).

Federația este condusă de un comitet prezidat de reprezentantul Concursului de la Geneva, Didier Schnorhk, vicepreședinte fiind doamna Marja-Leeba Petas-Arjava



(reprezentanta Concursului de la Helsinki). Trezorier este Jacques Marquis (Fort Worth, Texas) iar membri în Consiliul de Conducere sunt Karendera Devroop (Pretoria, Africa de Sud), Rob Hilberink (Utrecht, Olanda), Peter Paul Kainrath (Bolzano, Italia), Stephen McHolm (Calgary, Canada). Secretar general este australianul Benjamin Woodroffe, în timp ce româncea Alexandra Marinescu gestionează aparatul organizatoric și de comunicare.

C. MIHAI